

FUNERALIA GNEŹNIEŃSKIE (SPOTKANIE 25)

25 lat minęło. Grób – człowiek – środowisko

14-15.05.2025

Miejsce obrad: Instytut Kultury Europejskiej, Gniezno ul. Kostrzewskiego 5-7

Badanie cmentarzysk i obrzędowości funeralnej odbywa się dzisiaj na drodze współpracy nie tylko archeologii i antropologii, ale także przy zaangażowaniu wielu innych dyscyplin. Ta współpraca przybiera różny charakter. Może być ściśle powiązana już na etapie planowania badań w ramach wspólnego projektu badawczego. Może dokonywać się na dowolnym etapie badań, w zależności od pojawiających się źródeł i zadawanych pytań. Badania mogą być też prowadzone równolegle, niezależnie, a do współpracy dochodzi na etapie końcowego wnioskowania. Doświadczenia różnych dyscyplin mogą też się przenikać i uzupełniać na wielu etapach, w dowolnych momentach badań.

Jak pokazuje historia 25 lat „Funeraliów”, wciąż jeszcze nie wypracowano jednego standardu współpracy archeologów i antropologów w badaniach pochówków i cmentarzysk, a pojawiające się wciąż nowe metody i możliwości badań poszerzają bazę źródłową obu dyscyplin. Czy wielość i różnorodność zaangażowanych procedur badawczych i specjalistów pomaga dziedzinom, które z założenia mają odrębne strategie – humanistyczną i biologiczną? Obie dyscypliny naukowe ułatwiają poznanie historii człowieka i stawiają jego postać w centrum swego zainteresowania.

Jubileusz 25-lecia prowokuje do zadania wielu pytań odnośnie obrzędowości funeralnej, zmian kulturowych, czy zmian w obrębie morfologii szkieletów. Jakie trendy obserwujemy w skali globalnej i regionalnej (w zakresie zmian kulturowych, genetycznych i środowiskowych)? Jak nowe metody badań wpływają na interpretacje i poszukiwania wyjaśnień obserwowanych różnic i podobieństw?

Cmentarzysko i grób są świadectwami stosunku człowieka do śmierci i odbiciem jego kultury. Złożenie zmarłego do grobu to wyraz pamięci i szacunku, odzwierciedlenie ambiwalentnego stosunku do chowanych, ich izolacji czy forma tworzenia relacji pomiędzy światem żywych i zmarłych? Badanie nekropolii to podjęcie dialogu z przeszłością, zmierzenie się z odsłanianym dziedzictwem, to wreszcie próba zmniejszenia dystansu między człowiekiem przeszłości a nami.

Cmentarz jest miejscem spotkania z przodkami. Kim byli? Jacy byli? Jak przeszłe społeczności traktowały swych zmarłych? Jaka była ich kondycja zdrowotna? Jakie były uwarunkowania środowiskowe, w których dorastali i żyli? To tylko niektóre pytania nurtujące badaczy. Od nas, od naszych badań, od naszej świadomości, zależeć będzie jak bogate, na ile rozumiane i poznane jest dziedzictwo zapisane w źródłach funeralnych i jaki bagaż przeszłości będziemy w stanie zidentyfikować w nas samych.

Nekropola – „miasto zmarłych”, pomarlisko, cmentarz to określenia obszaru, miejsca gdzie składano zmarłych. W jaki sposób wybierano takie miejsca? Jakie relacje zachodziły między przestrzenią zarezerwowaną dla zmarłych i miejscami zagospodarowywanymi i zamieszkiwanymi przez żywych? Jak lokalizacja cmentarzysk i pochówków wpływała na krajobraz? Czy i jak zawartość grobów odzwierciedla stan i cechy środowiska naturalnego w jakim zostały założone?

Kolejne Funeralia są zaproszeniem do dyskusji prezentującej wyniki współpracy badawczej archeologów, antropologów i specjalistów z innych dziedzin, pochyłających się nad problematyką obrzędowości pogrzebowej. Jubileuszowy charakter spotkania niech będzie również okazją do podsumowania i opisanie trendów badawczych i nowych możliwości analitycznych, jakie w zakresie interesujących nas badań rozwinęły się w ostatnich 25 latach.

Serdecznie zapraszamy do udziału w Funeraliach 2025!
